

Cele ce urmează au legătură cu deciziile Curții Constituționale a României (CCR) cu numerele 389/2016, 785/2016, 114/2017, 429/2018 și 768/2020, decizii care privesc critici de neconstituționalitate formulate în raport de OUG 95/2014 și/sau OG 1/2015, acestea fiind ordonanțe de guvern aflate încă în procedură de dezbatere parlamentară chiar și astăzi, la data prezentului document, sub numerele de înregistrare PL-x nr. 239/2015 și respectiv PL-x nr. 282/2015, la Camera Deputaților.

*

Pe scurt: în termenii limbii române și având ca reper oficial Dicționarul explicativ al limbii române (DEX) elaborat și editat de Academia Română, unele paragrafe din textele deciziilor CCR mai sus menționate, *astfel cum sunt formulate* în privința folosirii termenului „legiuitor” – și anume fără alte precizări sau caracterizări asociate acestui termen –, nu acoperă, în fapt, părți întregi din deciziile înseși.

Astfel:

1.

Conform DEX ediția 2009¹, avem următoarele definiții:

LEGIUITÓR, -OÁRE, *legiuitori, -oare*, adj., s. m. și f. (Persoană) care elaborează legi. [Pr.: -giu-i-] – **Legiui** + suf. -tor.

ÚNIC, -Ă, *unici, -ce*, adj. **1.** Care este unul singur, numai unul în genul, de felul său. **2.** Care nu poate fi asemănat cu nimic (datorită însușirilor sale excepționale); excepțional, incomparabil. [Acc. și: *uníc*] – Din lat. **unicus**, fr. **unique**.

DELEGÁ, *delég*, vb. I. Tranz. A transmite cuiva dreptul de a acționa ca reprezentant al unei persoane sau al unei instituții. ♦ A însărcina pe cineva, pe timp limitat, cu executarea, supravegherea sau organizarea unei lucrări. – Din fr. **déléguer**, lat. **delegare**.

ABILITÁ, *abilitez*, vb. I. Tranz. **1.** A califica o persoană în urma unui examen pentru un post universitar; a atesta. **2.** A împuternici. – Din fr. **habiliter**, lat. **habilitare**.

EXECUTÍV, -Ă, *executivi, -e*, adj. Care are sarcina de a executa dispozițiile organelor superioare. ♦ (În organizarea unor state) *Putere executivă* = sistem de organe compus din guvern și din întreg aparatul administrativ, în frunte cu șeful statului, reprezentând una dintre cele trei puteri fundamentale ale statului prevăzute de principiul separației puterilor. *Organ executiv* (și substantivat, n.) = organ care exercită puterea executivă într-un stat. [Pr.: *eg-ze-*] – Din fr. **exécutif**.

AUTORITÁTE, *autorități*, s. f. **1.** Influență general acceptată a unei persoane, a unei organizații sau a unei instituții în diferite sfere ale vieții sociale. **2.** (Jur.) Putere, drept de a emite dispoziții, de a impune ascultare. **3.** Organ al puterii de stat competent să ia măsuri și să emită dispoziții cu caracter obligatoriu. ♦ Reprezentant al unui asemenea organ al puterii de stat. **4.** Prestigiu de care se bucură

1 Definiții preluate din transpunerea online aflată la adresa <https://www.dexonline.ro>

cineva sau ceva. ♦ Persoană care se impune prin cunoștințele sale, prin prestigiul său. [Pr.: a-u] – Din fr. **autorité**, lat. **auctoritas**, -atis.

2.

Constituția României stipulează următoarele:

Art. 61 – Rolul și structura

(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării.

...

Art. 108 – Actele Guvernului

(1) Guvernul adoptă hotărâri și ordonanțe.

...

(3) Ordonanțele se emit în temeiul unei legi speciale de abilitare, în limitele și în condițiile prevăzute de aceasta.

...

Art. 115 – Delegarea legislativă

(1) Parlamentul poate adopta o lege specială de abilitare a Guvernului pentru a emite ordonanțe în domenii care nu fac obiectul legilor organice.

...

3.

În limba română și prin prisma definițiilor din DEX, a delega pe cineva înseamnă a transmite celui cineva (doar) dreptul de a acționa ca reprezentant din partea celui care delegă – persoană sau instituție. Asta scrie în DEX. În același timp, cel căruia i-a fost transmis dreptul de a acționa ca reprezentant, nu capătă și nu i se transmite în mod implicit nici calitatea și nici denumirea celui care a transmis dreptul respectiv. Nu scrie nicăieri că ar fi altfel. Similar, cineva care este abilitat / împuternicit, nu capătă și nu i se transmite în mod implicit nici calitatea și nici denumirea celui care abilitază / împuternicește, chiar dacă acționează în domeniul de competență al acestuia din urmă.

În acest sens și legat de articolele din constituție menționate, legiuitorul (fără alte precizări, deci parlamentul), chiar dacă delegă / abilitază / împuternicește guvernul să emită hotărâri și ordonanțe, în termenii limbii române și în lipsa altor precizări sau caracterizări explicite, guvernul rămâne doar guvern, adică „executiv”, fără a deveni în mod implicit „legiuitor” (și atât).

4.

În cuprinsul textelor deciziilor CCR cu numerele 389/2016, 785/2016, 114/2017 și 429/2018, decizii care privesc critici de neconstituționalitate formulate în raport de OUG 95/2014 și/sau OG 1/2015, se disting două tipuri diferite de referiri:

(a) referiri la „guvern”, care sunt clare și perfect valabile; iată un exemplu ales la întâmplare:

(fragment din decizia CCR 389/2016)

47. În ceea ce privește critica potrivit căreia Guvernul nu avea abilitarea de a modifica Legea nr. 341/2004 printr-o ordonanță, Curtea a constatat că, potrivit prevederilor

constituționale ale art. 115 alin. (1), "Parlamentul poate adopta o lege specială de abilitare a Guvernului pentru a emite ordonanțe în domenii care nu fac obiectul legilor organice". Ordonanța Guvernului nr. 1/2015 pentru modificarea și completarea Legii recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004 a fost adoptată în baza art. 1 pct. I.1 și pct. X din Legea nr. 184/2014 privind abilitarea Guvernului de a emite ordonanțe, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 956 din 29 decembrie 2014, lege care a permis Guvernului să adopte ordonanța pentru modificarea și completarea Legii nr. 341/2004. Ca atare, Curtea a reținut caracterul neîntemeiat al acestei critici de neconstituționalitate.

- (b) referiri la „legiuitor” (și atât), care, prin formularea folosită – respectiv fără alte caracterizări sau precizări asociate acestui termen² –, se referă, prin raportare la obiectul supus judecării, la o situație fie inexistentă, fie (la alegere) străină de natura cauzei; iată un exemplu ales la întâmplare:

(fragment din decizia CCR 389/2016)

36. ... În final, invocând jurisprudența Curții Constituționale în materie, Avocatul Poporului menționează că dreptul la indemnizație reparatorie nefiind un drept fundamental, legiuitorul are libera apreciere asupra instituirii unor astfel de beneficii, precum și a stabilirii condițiilor și criteriilor de acordare.

În esență, în exemplul de la punctul (b) de mai sus, aprecierea în sine este corectă *ca principiu*, numai că, în circumstanța de față, se referă la **o situație, de fapt, inexistentă**: soluționarea excepțiilor de neconstituționalitate supuse judecării Curții Constituționale în această speță, respectiv privitoare la OUG 95/2014 și/sau OG 1/2015, se referă la niște prevederi legislative adoptate deocamdată doar de **guvern**, adică de organul [executiv] abilitat de parlament în mod explicit prin legea 184/2014 să adopte hotărâri și ordonanțe în termenele stabilite, fără însă ca prin aceasta să fi devenit în mod implicit „legiuitor” (și atât); în același timp, legiuitorul (fără alte precizări, deci parlamentul) încă nu s-a pronunțat, aceste prevederi legislative aflându-se încă în dezbatere parlamentară chiar și astăzi, la data prezentului document, sub numerele de înregistrare PL-x nr. 239/2015 și respectiv PL-x nr. 282/2015, la Camera Deputaților.

Cu totul alta ar fi fost situația dacă, atât în exemplul citat, cât și în alte apariții ale termenului „legiuitor” din cadrul deciziilor CCR menționate, Curtea Constituțională ar fi precizat, **la fiecare apariție relevantă a acestui termen**, ceva de genul „legiuitor delegat” sau „organul [executiv] abilitat de către legiuitor”; așa însă, adică **astfel cum sunt formulate, conform limbii române paragrafele vizate din deciziile respective se referă la o situație, de fapt, inexistentă, deoarece Curtea Constituțională atribuie prevederile acelui act normativ unui legiuitor (fără alte precizări, deci parlamentului) care încă nu s-a pronunțat asupra respectivului act normativ**.

5.

De altfel, Curtea Constituțională nu pare a fi străină de posibilitatea unei formulări clare, precise și fără echivoc în sensul celor descrise aici, deoarece, în cadrul acelorași decizii, la pct. 53. din decizia CCR 389/2016, la pct. 20. din decizia CCR 785/2016, la pct. 49. din decizia CCR 114/2017 și la pct. 38. din decizia CCR 429/2018, Curtea face referire la jurisprudența ei însăși și citează, la fiecare decizie în parte, un pasaj propriu din trecut (îngroșarea îmi aparține):

² Cu câteva excepții, menționate la punctul 5.

... Din contră, **legiuitorul, fie original, fie delegat**, trebuie să vegheze la asigurarea stabilității economice a țării și să ia măsuri în consecință (în acest sens a se vedea Decizia nr.90 din 7 februarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.228 din 5 aprilie 2012). ...

De asemenea, la pct. 32 din decizia CCR 429/2018, Curtea face o caracterizare explicită (îngroșarea îmi aparține):

32. ... În temeiul acestei deosebiri, **legiuitorul primar derivat** a introdus, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014, în Legea nr.341/2004, un nou articol, respectiv art.92. Or, în condițiile în care autorii excepției au formulat acțiunile de pe rolul instanțelor judecătorești în temeiul art.92 din Legea nr.341/2004, prevederile art.I pct.16 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014 nu au legătură cu soluționarea acestora. ...

Cu excepția acestor două fragmente, alte astfel de precizări explicite asociate termenului „legiuitor” nu mai apar nicăieri în cadrul niciuneia dintre decizii, nici individual în text și nici prin intermediul unui preambul în care să fi fost precizate a priori asocieri sau echivalențe de termeni sau de concepte³.

Este de remarcat și faptul că unele dintre pasajele care implică termenul „legiuitor” sunt, de fapt, paragrafe întregi preluate ca atare din deciziile sau recomandările altor curți de pe cuprinsul țării, fără intervenție din partea Curții Constituționale asupra textului preluat; chiar și așa însă, lucrurile nu se schimbă cu nimic în sensul celor discutate aici, Curtea doar perpetuând astfel mai departe inexistența situației, fără să formuleze nicio obiecție.

În fine, mai este de remarcat și faptul că unele dintre pasajele care implică termenul „legiuitor” se referă la un context care, prin interpretare, poate fi considerat (și) ca fiind valid în sensul celor discutate aici, deoarece se poate considera că se referă la *principiul* pe care legiuitorul primordial (parlamentul) l-a avut în vedere atunci când a abilitat guvernul și nu la speța propriu-zisă; chiar și așa însă, rămâne o interpretare. Un exemplu în acest sens:

(fragment din decizia CCR 389/2016)

51. ... Astfel, legiuitorul, ținând cont de realitatea existenței unor situații în care necesitatea protejării interesului impune în mod obiectiv adoptarea unor măsuri urgente, a permis adoptarea unor acte normative fără îndeplinirea tuturor cerințelor privind asigurarea transparenței decizionale. Prin urmare, Curtea a constatat că nici această critică de neconstituționalitate nu este întemeiată.

*

Cristian Secară
17.03.2021

3 Afirmație valabilă cel puțin în cazul textelor disponibile pe internet în cadrul portalului de la <https://www.ccr.ro>